

– a „közérdek” koncepciójának meghatározása.

2. A szóban forgó kivételek jóváhagyási eljárásának megállapítása az Európai Bizottság által, az érdekelt felek és a nyilvánosság bevonásával.

5.8 Az összehangolás és együttműködés kérdéseit tekintve gondolni kell az olyan harmadik országokra is, amelyek határosak tengereinkkel és óceánjainkkal – még hozzá nem csak azokra, amelyek aláírták a nemzetközi egyezményeket. A hatóságok környezetvédelem érdekében az illető országokat jó együttműködésre kellene ösztönözni.

Brüsszel, 2006. április 20.

5.9 Végezetül: az irányelvjavaslat az érdekelt felek és a nyilvánosság bevonását a már meglévő állami rendszereken keresztül irányítja. Az ilyen rendszerek működését azonban számos országban kétségbe vonják; egyes esetekben az átláthatóság hiánya, máskor a kérdések késedelmes megválaszolása vagy az „érdekelt félnek” számító szervezetekkel kapcsolatos bizonytalanság stb. miatt. Ezért fontos, hogy az Európai Bizottság meghatározzon egy olyan tömör és hathatós eljárást, amelynek segítségével felvehető és kezelhető az érdekelt felek, azaz a nyilvánosság panaszai és bejelentései, illetve biztosítható a tájékoztatáshoz, tanácsadáshoz és részvételhez való joguk. Mindezek alapján a jóváhagyási eljárásból – mint már említettük – törölni kellene az „értelemszerűség” szempontját.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: Az ipari szerkezetváltás kezelése a határokon átnyúló területeken az Európai Unió bővítését követően

(2006/C 185/05)

2005. július 20-án az Európai Unió Tanácsának jövődő osztrák elnöksége úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Az ipari szerkezetváltás kezelése a határokon átnyúló területeken az Európai Unió bővítését követően”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága véleményét 2006. március 22-én elfogadta. (Előadó: Marian Krzaklewski.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. április 20–21-én tartott 426. plenáris ülésén (a 2006. április 21-i ülésnapon) 69 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. rész: Az EGSZB következtetéseinek és ajánlásainak összefoglalása

Az osztrák elnökség formálisan felkérte az Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottságát (CCMI), hogy készítsen feltáró véleményt a következő tárgyban: *Ipari szerkezetváltás és az EU bővítése: Hatásvizsgálat a határokon átnyúló régiókban.*

Az EGSZB úgy véli, hogy a soron következő elnökség mandátuma alatt fontos meghatározni a „RÉGIÓ” pontos és egyértelmű fogalmát a határokon átnyúló kérdések és az ipar vonatkozásában. Meg kell különböztetni a nem EU-tagállammal határos régiókat, és figyelembe kell venni, hogy a szomszédos állam tagjelölt ország-e vagy sem.

Fontos egyrészt annak meghatározása, hogy hogyan különböztethetjük meg azokat a változásokat, amelyek ezekben a régiókban az 1990-es években mentek végbe, azoktól, amelyek

az EU-csatlakozás következményei, másrészt az ezeken a területeken a csatlakozás előtt és azt követően felhasználásra került közösségi eszközök eredményességének felmérése, továbbá annak meghatározása, hogy a többi régióhoz képest itt mennyi időeltolódással hajtották végre az uniós politikákat.

Az EGSZB megjegyzi, hogy az iparpolitika alkalmazását és fejlesztését a kibővített Európa határokon átnyúló régióiban mindig is jelentősen és talán döntően is befolyásolta az, hogy ezekben a régiókban az érintettek mennyire tudnak hozzáférni az EU strukturális alapjainak erőforrásaihoz. A strukturális alapok szerepének növelése ezekben a régiókban létfontosságú. A határokon átnyúló európai együttműködési csoportosulás (HEECS) létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre tett javaslat új lehetőséget jelent e területen. Az EGSZB különös hangsúlyt fektet arra, hogy a gazdasági és társadalmi érdekcsoportokat és a civil társadalom egyéb érintett

szervezeteit – főként az oktatási intézményeket – is bevonják a HECS-ekbe. Az ilyen jogalanyok létrehozása ösztönzőt teremthetne a határokon átnyúló együttműködéshez, erősítené az érintett régiók identitástudatát és a szabályozásaik harmonizálására irányuló törekvésüket.

Az EGSZB úgy véli, hogy az érintett régiók munkaerőpiacainak fejlődése az ipari szerkezetváltás szempontjából nem alacsonyuló tényező. Még mindig léteznek átmeneti mobilitási korlátok a munkavállalók EU-n belüli, határokon átnyúló mobilitása tekintetében. Az EGSZB felszólítja a tagállamokat, hogy komolyan vizsgálják meg, nem lehetne-e korábban véget vetni az átmeneti időszakoknak. Ez minden szükséges szinten a szociális partnerek megfelelő bevonását és a velük történő konzultációt igényli. Ami az egyéb iparpolitikai eszközöket illeti, az EGSZB hangsúlyozza az egységes konszolidált társaságiadó-alap (CCCTB) esetleges bevezetésének fontosságát.

Véleményében számtalanszor hangsúlyozza, hogy milyen fontos szerepe lehet a szociális párbeszédnek és a civil társadalom elkötelezettségének az iparpolitika irányításában a szóban forgó régiókban; mind a dinamikus iparpolitikák végrehajtásában, mind pedig a különféle nemzetiségek, kulturális és etnikai csoportok közötti kölcsönös kapcsolatokat érintő problémák leküzdésére tett erőfeszítésekben.

2. rész: A véleményt alátámasztó érvek

1. Bevezetés

1.1 Röviddel az EU-elnökség átvétele előtt az osztrák kormány formálisan felkérte az Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottságát (CCMI), hogy készítsen feltáró véleményt a következő tárgyban: *Ipari szerkezetváltás és az EU bővítése: Hatásvizsgálat a határokon átnyúló régiókban*. A papírforma szerint feltáró vélemény kibocsátására azelőtt kerül sor, hogy egy uniós döntéshozó szerv javaslatot vagy politikai döntést fogadna el.

1.2 A piacgazdaságba való átmenet, valamint az uniós belső piaci és versenyszabályok átültetése új lendületet adott számos közép-kelet-európai régió fejlődésének. Az új, közép-kelet-európai tagállamok csatlakozása közelebb hozta egymáshoz a határ menti régiókat, és – sok esetben – felélesztette a korábbi kereskedelmi és üzleti kapcsolatokat. Ez az új lendület azonban – főként munkaerőpiac-politikai – problémákat is eredményezett, és általa nyilvánvalóvá váltak az egymással együttműködő határ menti régiókban kialakult infrastrukturális hiányosságok.

1.3 A kibővített Unió határokon átnyúló régióit érintő, folyamatban levő ipari változások tüzetesebb vizsgálata, valamint a vélemény előkészítéséhez szükséges adatok összegyűjtése véget a CCMI a Változások Európai Megfigyelőközpontjával (EMCC) közösen vitaműhelyeket rendezett Pozsonyban, 2005. október 17–18-án. A CENTROPE határ menti régióban tartott rendezvényen a CCMI tagjai, az osztrák, szlovák és magyar szociális partnerek képviselői, valamint szakértők vettek részt.

2. Általános megjegyzések – A kibővült Unió határokon átnyúló régióiban fennálló helyzet áttekintése

2.1 Jelenleg az Unió népességének mintegy 33 %-a él határ menti régióban, ezek a régiók pedig Európa mostani összterületének megközelítőleg 40 %-át teszik ki ⁽¹⁾.

2.2 Az EU határai az ESZAK-Szerződés aláírása óta folyamatosan változtak. Ez a folyamat a jelek szerint középtávon is folytatódni fog. Az ezzel összefüggő átalakulási folyamatok miatt az Uniónak módszeresen meg kell újítania a határ menti régiókkal kapcsolatos politikáját.

2.2.1 A tagjelölt országok EU-val szomszédos régiói a jogszabályok és a társadalmi-gazdasági struktúra harmonizációjának részeként már a csatlakozás előtt kapcsolatokat alakítanak ki az Unió szomszédos külső régióival.

2.2.2 A „vasfüggöny” egészen különleges határ volt, nagy része ma a 25 tagú EU határain belül található. A berlini fal 1989-es leomlásakor, kilenc évvel a Szolidaritás 1980-as forradalma után, a volt szovjet blokkot valaha Európa többi részétől elválasztó határhoz közel fekvő régiókban, különösen a „senki-földjének” nevezett területeken gyakorlatilag semmiféle infrastruktúra nem volt kiépítve. Annak ellenére, hogy az ehhez a helyzethez vezető politikai döntések következményeinek kezelésében jelentős előrelépések történtek, a probléma továbbra is messze nem megoldott.

2.2.3 Az EU másik különleges határát a Földközi-tenger jelenti. Bár az Unió és a mediterrán országok közötti együttműködési politika évek óta létezik, a nemzetközi fejlemények azt mutatják, hogy ez a kérdés mostanában nem számított az EU prioritásai közé.

2.3 Számos határokon átnyúló kezdeményezés (pl. *Eurorégiók*) indult útnak az új tagállamok határ menti régióiban már csatlakozásuk előtt. Ezek a határokon átnyúló együttműködés új formáját öltve, a szomszédos határ menti területek között létrejött megállapodások alapján születtek. Az *Eurorégiók* működésének irányításához nem volt szükség kormányközi megállapodásokra. Az effajta kezdeményezések a helyi kormányzati szervek és érintettek szabad választásán alapultak. Az *Eurorégiók* általi együttműködés politikai határoktól független, közös problémamegoldásra, valamint a kommunikáció és a környezetvédelmi fellépések terén folytatott gazdasági együttműködés kialakítására irányult.

2.4 A gyakorlatban az uniós régiók közötti együttműködés az 1990-es évek óta elsősorban az egymást követő INTERREG programok keretében zajlik. Ennek az együttműködésnek bizonyos területein az EGSZB is közreműködik, és véleményeket dolgoz ki a régiók közötti együttműködésről többek között a Földközi-tenger és a Balti-tenger vidékén szerzett tapasztalatok alapján ⁽²⁾, ⁽³⁾, ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ A Zölner: A lengyel parlament külügyi bizottságának 216. ülésén elhangzott beszéd (Varsó, 2004. október 26.).

⁽²⁾ HL C 133., 1995.5.31.

⁽³⁾ HL C 39., 1996.2.12.

⁽⁴⁾ HL C 39., 1996.2.12.

2.4.1 Az EGSZB úgy találta, hogy a Közösség által támogatott régióközi együttműködést a következők alapján lehet meghatározni:

- a) a terület típusa: régió, nagyvárosok, helyi szubregionális körzetek;
- b) területi kategória: szomszédos/nem szomszédos régiók (határokon átnyúló vagy nemzeteket átfogó együttműködés);
- c) földrajzi terület: együttműködés az EU-n belül, illetve uniós régiók és uniós kívüli országok velük szomszédos régiói között;
- d) az együttműködés szintje, például:
 - közös tapasztalatok gyűjtése, hálózat kialakítása a szakértelem átadására,
 - területrendezés,
 - befektetésszerzésre irányuló közös projektek az infrastruktúra terén és egyéb területeken.

2.4.2 Az INTERREG-ről írott EGSZB-veleményben az áll, hogy az 1990-es években az együttműködési kategóriák közötti kapcsolatok némileg szelektívek voltak. Az együttműködés például csak bizonyos szinteken működött, valamint adott területi kategóriákra és földrajzi területekre korlátozódott.

2.4.3 Franciaország, Belgium, Németország és Luxemburg erőteljes átalakuláson átment határokon átnyúló régióiban elért egyik jelentős uniós vívmány az ilyen területek elnéptelenedésének megakadályozását és valóságos „posztindusztriális” sivatagokká alakulásának megelőzését célzó módszerek alkalmazása. Az ESZAK-Szerződés eszközei és intézkedései jelentősen hozzájárultak e szerkezetváltási folyamatokhoz.

2.5 Jelenleg Európában mintegy 180 határokon átnyúló kezdeményezés működik. Ezek legtöbbje a határok negatív hatásainak enyhítésére szolgáló intézkedés. Az új tagállamok területén harminckét *Euróregió* található, nyilvánvaló tehát, hogy az új uniós tagállamok mindig is igen aktívan támogatták a határokon átnyúló együttműködés elvét.

2.6 Az „új” és „rég” tagállamokat egyaránt felölelő 32 határokon átnyúló régió többségében még nem lépett életbe közvetlenül az iparpolitikára irányuló közös kezdeményezés, annak ellenére, hogy ezt a politikai területet számos közös kezdeményezés közvetve érinti.

2.7 Az iparpolitika terén útnak indult új kezdeményezések – mintegy szabályszerűen – olyan határokon átnyúló régiókban születtek, amelyek vagy nagyvárosi területek közelében fekszenek (pl. a Bécs–Budapest–Pozsony háromszögben), vagy magukban foglalnak iparközpontokat vagy nagyvárosi jelleggel nem rendelkező népes városokat (Katowice, a Csehország és Lengyelország határvonala mentén húzódó Ostrava régió).

2.7.1 Az ipari szerkezetváltás érdekes, új példáját az olasz-szlovén határ mentén elhelyezkedő Friuli–Venezia Giulia régió adja, ahol mind az EU-csatlakozás előtt, mind pedig az után a

gyáripari tevékenység fellendülése volt tapasztalható, különösen a bútorgyártási ágazatban.

3. Részletes megjegyzések

3.1 A kibővült Unió határokon átnyúló régióinak legfontosabb jellemzői

3.1.1 A fejlődő iparpolitikával rendelkező, határ menti régióknak a jelen véleményben felvázolt jellemzőit elsősorban a CENTROPE⁽⁵⁾ régióban végzett megfigyelések alapján határoztuk meg.

3.1.1.1 Ezt a régiót részben három új, részben egy régi, EU-15-ös tagállam területén helyezkedik el (Ausztriában Bécs, Alsó-Ausztria és Burgenland tartományok, a Cseh Köztársaságban a dél-morva régió, Szlovákiában Pozsony (Bratislava) és Nagyszombat (Trnava) körzete, valamint Magyarországon Győr-Moson-Sopron és Vas megye). A régió egésze egyesíti a peremvidékek tipikus problémáival küszködő területeket és a gazdaságilag dinamikus, városias központi területeket.

3.1.1.2 A terület alapos szerkezeti átalakuláson ment keresztül az 1990-es években, ennek közvetlen eredményeképpen sorra érkeztek a befektetők a régió egyes részeibe. Ez a munkaerőpiacokon is átrendeződésekhez vezetett: jelentős számú, főként idősebb munkavállaló elhagyta a piacot, később pedig a beruházásokkal párhuzamosan – nem mindig ugyanazon a helyen – kereslet jelentkezett a munkaerő iránt.

3.1.1.3 Az EU bővítése Ausztria, a Cseh Köztársaság, Szlovákia és Magyarország négy szögében összekapcsolta a sokrétű regionális munkaerőpiacot, melynek integrációja kihívást jelent. Az üzemek és a munkaerő városokba történő elvándorlása, valamint a hiányos (közlekedési) infrastruktúra továbbra is megterhelést jelentenek a munkaerőpiac szerkezetére nézve, csakúgy, mint az Ausztria és az új EU-tagállamok között jelentkező nagy bérkülönbség, illetve a szakemberek várható hiánya.

3.1.1.4 Már láthatók a határokon átnyúló gyáripari hálózat kialakulásának első jelei. Ebben a folyamatban a közlekedési infrastruktúra – jelentős befektetést igénylő – fejlesztése is szerepet játszik. Következésképpen a meglévő szakadékok lassan bezárulnak, és a régi kapcsolatok újjászületnek.

3.1.2 Az ilyen régiókban a kül- és belföldi tőke alapvető ösztönző erő az ipari szerkezetváltásokhoz, még a kis- és középvállalkozásokban is. Azokban az országokban, ahol a csatlakozás előtt *Különleges Gazdasági Övezetek (Special Economic Zone)* vagy *Ipari Övezetek* jöttek létre, a legtöbb befektetést azok az övezetek vonzották, amelyek igen ritkán estek egybe valamely határokon átnyúló régióval. (lásd a CCMI/025 sz. EGSZB-veleményt). Ennek alapján érthető, hogy miért kevés az olyan, határokon átnyúló együttműködésben részt vevő régió, ahol új iparpolitikát fejlesztettek ki.

⁽⁵⁾ CCMI/EMCC közös workshop: 2005. október 17–18., Pozsony. Előadók: Roberto Pedersini és Fóti Klára (és még sokan mások).

3.1.2.1 A növekedést leginkább a barna- és zöldmezős beruházások, valamint a vállalatáthelyezések ösztönözték. Az ilyen beruházások mozgatórugói többek közt az új piacok létrejötte, a vállalati adózás különbségei, a jelentős bérkülönbségek és az állami támogatások voltak. Ezek a tényezők elősegítették a szerkezeti átalakulás folyamatát, és hozzájárultak a gazdasági növekedéshez.

3.1.2.2 Ezeknek köszönhetően nőtt a magas és középszintű képzettséggel rendelkező munkavállalók érdeklődése a térség iránt, és csökkentek a munkaerővel kapcsolatos és attól független költségek. Jelentősen megnőtt a gépkezelők, lakatosok, gépész szakemberek, hegesztők, gépészmérnökök és informatikusok iránti kereslet – és ez egyre nyilvánvalóbban észlelhető a gyáripari szektorban az Unió egész területén.

3.1.2.3 Ennek az intézkedésnek köszönhetően javultak az irányítási képességek, valamint kialakult a humán erőforrás-politika, és működőképes ipari kapcsolatok jöttek létre. Megteremtette továbbá a beruházáshoz szükséges források igénybevétele, valamint a szállítók és a fogyasztói piac közötti kapcsolatok kialakításának lehetőségét.

3.1.2.4 Ez a beruházás nemcsak nagy uniós cégeket érint, hanem kis- és középvállalkozásokat és EU-n kívüli cégeket egyaránt. Ezek a cégek egyesítik a beruházásokat, multiplikátorhatást eredményeznek, kapcsolatokat építenek ki a helyi vállalkozásokkal, a hazai vállalkozásokkal és a külföldi kihelyezett részlegekkel.

3.1.3 A vizsgálat tárgyát képező, határokon átnyúló régiókban végbemenő strukturális ipari változások elemzése azt mutatja, hogy ezeken a területeken általában a „step by step” (lépésenkénti) módszer diví.

3.1.3.1 Az első lépésben a gyártási tevékenység sok, alacsony képzettségű munkaerőt igénylő folyamat; míg a második lépésben már képzettebb munkaerőt és kifinomultabb szolgáltatásokat használnak. Azokban az esetekben, ahol az első lépés sikeresnek bizonyult, kísérletek történtek bizonyos tevékenységek cégen kívülre történő áthelyezésére – ám továbbra is a régióon belül maradva – alacsonyabb foglalkoztatási költségek reményében.

3.1.3.2 A kétirányú strukturális cégegyesítések ezeknek az ipari változásoknak a strukturális velejáráira jelentős hatást gyakoroltak. A felfelé (külföldi cégek egy régióon belül és azon túl) és lefelé irányuló (helyi környéken belüli) cégegyesítések célja egyaránt egy adott hálózaton vagy régióon belül a versenyelőny megszerzése.

3.1.3.3 Magasabb kockázattal járó megközelítéseket is alkalmaztak (a „hógolyó”-elvre alapozva), amelyek eredménye a kötelekek megszilárdulása. A terjeszkedő cég e folyamat ered-

ményeképpen létrejött „beékelte területeire” az volt jellemző, hogy könnyen át lehetett őket ültetni másik, új vállalatok struktúráiba.

3.1.3.4 A határokon átnyúló régiókban – akárcsak az új tagállamokban – egyre gyakoribb a fejlesztésnek az a módja, hogy dinamikus befektetők egy adott régióban a fejlődés második szakaszába lépve új leányvállalatokat hoznak létre. Az iparpolitikát ezekben a régiókban a gyakran nemzetközi jellegű és – például – határokon átnyúló, interaktív humán erőforráskezeléssel foglalkozó céges hálózatok is ösztönzik.

3.2 A határokon átnyúló régiókban végbemenő ipari szerkezetváltást kísérő növekedési és integrációs tényezők

3.2.1 Az iparpolitika egyik ilyen kihívása a közvetlen ösztönzők használata és a cégek közötti aszimmetria bevezetése. Azok a cégek, amelyek kis- és középvállalkozásokat vonnak be hálózatukba, nagyobb problémákkal szembesülnek az effajta aszimmetria alkalmazásakor.

3.2.1.1 Ahogy R. Pedersini előadásában (ld. az 5. lábjegyzetet) kijelenti, a közeljövőben előfordulhat, hogy egy cég tevékenységeinek időtartamát középtávra szűkítik. Ennek kétségkívül társadalmi kihatásai is lesznek, és ezért a szociális és gazdasági párbeszéd révén létrehozott, megfelelő garanciamechanizmusok alkalmazása mellett kellene megvalósítani.

3.2.2 Az egész Unió fejlődése és az annak teljes területén, de elsősorban a határokon átnyúló régiókban megvalósítandó iparpolitika jövője szempontjából igen fontos kihívást jelent a vállalati adózás különbözősége, különösképpen a társasági adóval kapcsolatban ⁽⁶⁾.

3.2.2.1 Kiemelten fontos határozni arról, hogy szükség van-e a társasági adó harmonizációjára, és hogy az adóalapot miként – azaz a létesítő okirat szerinti székhely (székhely szerinti tagállam adóztatása – HST) vagy a közös konszolidált társasági adózási alap (CCCTB) alapján – állapítsák meg.

3.2.2.2 A HST rendszer az Unió határokon átnyúló régióiban kizárja a különböző jogszabályok alkalmazását az adóalap megállapítására. Ez a rendszer azonban több kockázatot rejt magában ⁽⁷⁾.

3.2.2.3 A CCCTB opció alkalmazása azt jelenti, hogy minden, több országban működő vállalat egységes elveket fog követni adóalapja megállapításához ⁽⁸⁾, függetlenül attól, hogy a létesítő okirat szerint mely országban van a székhelye. A CCCTB módszer továbbá nem követeli meg a létező nemzeti szabályozások megváltoztatását, csupán hozzá kell járulni új, kiegészítő összehangolt szabályozások bevezetéséhez a több országban működő vállalatok számára.

⁽⁶⁾ COM(2005) 532

⁽⁷⁾ Rafał Lipniewicz: Jeden system dla wszystkich przedsiębiorców (Egyetlen rendszer minden vállalat számára), Rzeczpospolita hírlap, 2004. 07. 27., 174. szám.

⁽⁸⁾ Lásd fent.

3.2.2.4 A CCCTB módszer egyik hátránya az, hogy fennáll annak a veszélye, hogy egy adott országból származó és a hazai piacon hasonló kilátásokkal és jelenléttel rendelkező két cég adóalapja megállapításához eltérő módszereket fog alkalmazni.

3.2.3 E régiókban az iparpolitika fejlődését érintő egyik legfontosabb tényező a régiókon belüli és azok belépési folyosóinál meglévő közlekedési infrastruktúra jelenlegi állapota és fejlődési üteme. Ezért a régiók közlekedési hálózatának kiépítésébe és korszerűsítésébe történő komoly beruházások mellett szükség van az innovációk és a tudományos kutatás felhasználásával, korszerűen megvalósított közös közlekedési projektek létrehozására és irányítására.

4. Következtetések és ajánlások

4.1 Az új, működőképes iparpolitikával rendelkező határokon átnyúló régióról alkotott elképzelés jellegét tekintve igen összetett mind általánosságban, mind pedig konkrét eseteket és helyszíneket tekintve. Ennélfogva az EGSZB úgy véli, hogy a soron következő elnökség mandátuma alatt fontos meghatározni a „RÉGIÓ” pontos és egyértelmű fogalmát a határokon átnyúló kérdések és az ipar vonatkozásában. A definíciónak meg kell különböztetnie a nem EU-tagállammal határos régiókat, és figyelembe kell vennie, hogy a szomszédos állam tagjelölt ország-e vagy sem.

4.1.1 Az új tagállamok területén és a „régii” EU-tagállamok határai mentén fekvő régiókat tekintve fontos egyrészt annak meghatározása, hogy hogyan különböztethetjük meg azokat a változásokat, amelyek ezekben a régiókban az 1990-es években mentek végbe, azoktól, amelyek az EU-csatlakozás következményei, másrészt az ezeken a területeken a csatlakozás előtt és azt követően felhasználásra került közösségi eszközök eredményességének felmérése.

4.1.2 Az új elnökségnek az EGSZB-vel együttműködésben folytatott munkája révén választ kell adnia az alábbi kérdésekre:

- A határokon átnyúló régiókban – közvetlenül és közvetetten – alkalmazott közösségi eszközök biztosan megfelelnek-e a régiók és ebből kifolyólag ez egész unió szükségleteinek?
- Hogyan lehet maximálisan kihasználni a határokon átnyúló régiókban a munkáltatók és a szakszervezetek között tapasztalt, számos üzleti vállalkozásra jellemzőnek tűnő összhangot?
- Mit lehet tenni a kettős vállalatáthelyezések (a határokon átnyúló régiókból a kelet-európai országokba, majd végül Ázsiába) közelgő veszélyének ellensúlyozására?

- A (történelmi okokból vagy a régiók igényeinek megfelelően nem tudó uniós politikák kudarca miatt) visszamaradt fejlődés hatásainak ellensúlyozására számos határokon átnyúló régióban tett intézkedéseket figyelembe véve vajon nem lehetne itt bizonyos közösségi eszközöket előre bevezetni, és az ilyen politikákat ellenőrző eszközökként, illetve kísérleti projektekként kezelni őket?

4.2 Tekintettel a kibővített EU határokon átnyúló régióira jellemző megközelítésre, melynek ismérvei:

- törekvés a foglalkoztatási költségek minimalizálására,
- dinamikus vállalatáthelyezés,
- törekvés a cégek tervezett tevékenységi időszakának középtávra való rövidítésére,
- a „lépésenkénti” módszerből eredő dinamikus változások a foglalkoztatási struktúrában,

az EGSZB úgy véli, hogy kiemelten fontos a szociális kohézió biztosítása és a munkajogi, valamint szociális normák csökkentési versenyének elkerülése. Ezért szükséges, hogy ezek a folyamatok a modern ipari kapcsolatoknak az EU-ban kialakított eszközeivel menjenek végbe, különösen a szociális, illetve az érintettek közötti párbeszéd területén.

4.2.1 A határokon átnyúló régiókra jellemző, a múltbeli elhanyagolás, a szerkezetváltás és az ilyen régiókban bevezetett különleges iparpolitika végrehajtása révén végbemenő gyors ütemű változások okozta munkaerő-piaci nehézségeket figyelembe véve az EGSZB meghatározott ideig olyan, az EU által korábban gyakran használt foglalkoztatásösztönző mechanizmusok alkalmazását javasolja, amelyek részét képezi az állandó munkahelyeket teremtő cégek támogatása is.

4.2.2 E megközelítés esetében hivatalos eszközökkel kellene biztosítani a közforrásokkal való visszaélés megakadályozását és azt, hogy alkalmazásával valóban új, állandó munkahelyek jöjjenek létre. E biztosítékok részleteit a közbeszerzésről szóló átdolgozott uniós irányelvekben vázolták fel.

4.2.3 Különösen azoknak a vállalkozásoknak, amelyek korábban támogatásban részesültek, majd áthelyezték a munkahelyeket, illetve amelyek alkalmazottakat bocsátottak el a vállalkozás eredeti helyszínén a munkahelyek áthelyezését követően és nem tartották be a nemzeti és nemzetközi jogszabályokat, nem volna szabad állami segítséget vagy a strukturális alapokból származó támogatásban részesülniük.

4.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy az iparpolitika alkalmazását és fejlesztését a kibővített Európa határokon átnyúló régióiban mindig is jelentősen és talán döntően is befolyásolta az, hogy ezekben a régiókban az érintettek mennyire tudnak hozzáférni az EU strukturális alapjainak erőforrásaihoz. A strukturális alapok szerepének növelése ezekben a régiókban létfontosságú mind az intenzív átmeneti időszakok hatásainak enyhítéséhez, mind a régiók az alkalmazott dinamikus politikákhoz való alkalmazkodásának támogatásához.

4.3.1 Ezen az alapon az EGSZB a *Javaslat a határokon átnyúló európai együttműködési csoportosulás (HEECS) felállítására vonatkozó európai parlamenti és tanácsi rendeletre tárgyban írott véleményére* ⁽⁹⁾ hivatkozva különös fontosságot tulajdonít annak, hogy a rendeletben a HEECS-ek céljára és összetételére vonatkozó rendelkezéseket ki kell egészíteni az alábbi szavakkal: „a gazdasági és társadalmi szereplők és a civil társadalom egyéb érintett szervezeteinek ...”

4.3.1.1 A HEECS és más strukturális alapok keretében létrehozott joganyagok feladatává kell tenni a különféle pénzügyi források összehangolását, és az adott régióban az iparpolitikát támogató, az alapokból finanszírozott projektek előkészítését és végrehajtását. A finanszírozás a régiókhoz valamilyen módon kötődő felek képviselői számára lenne elérhető. Az ilyen joganyagok létrehozása ösztönzött teremthetne a határokon átnyúló együttműködéshez, erősítené az érintett régiók identitástudatát és fokozná a szabályozásaik harmonizálására való törekvésüket.

4.3.2 A strukturális alapok támogatásával tervezett projektek elkészítésekor és megvalósításakor élni kellene a közsférából és a magánbefektetőktől származó pénzügyi források kombinálására nyíló lehetőségekkel anélkül, hogy az állami hozzájárulás

tiltott állami segélynek minősülne. Ennek feltétele az lenne, hogy ne a vállalat, hanem – munkahelyteremtés, infrastruktúra-fejlesztés és a gazdaság termelékenysége révén – a régió jusson előnyökhöz.

4.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az érintett régiók munkaerőpiacainak fejlődése az ipari szerkezetváltás szempontjából nem alábecsülendő tényező. Még mindig léteznek átmeneti mobilitási korlátok a munkavállalók EU-n belüli, határokon átnyúló mobilitása tekintetében. Az EGSZB felszólítja a tagállamokat, hogy komolyan vizsgálják meg, nem lehetne-e korábban véget vetni az átmeneti időszakoknak. Ez minden szükséges szinten a szociális partnerek megfelelő bevonását és a velük történő konzultációt igényli.

4.4.1 A határokon átnyúló régiókban a dolgozók jobb mobilitási feltételeinek ösztönzésekor nem szabad megfeledkezni az esetlegesen felmerülő nemzeti és etnikai feszültségekről. Azon régiók különleges helyzete és tapasztalatai, amelyekben különböző kultúrák és nemzetiségek régóta kapcsolatban állnak egymással, azt mutatják, hogy ezeket a problémákat itt fontos lenne hatékonyabban leküzdeni, illetve enyhíteni, mint más területeken. A szociális párbeszéd és a civil társadalom elkötelezettsége is jelentős szerepet játszhat a különböző nemzetiségek, etnikai és kulturális csoportok közötti kölcsönös kapcsolatok körüli problémák megoldásában. ⁽¹⁰⁾

4.5 A határokon átnyúló régiókban lezajló dinamikus strukturális átalakulásokkal kapcsolatos intézkedéseket szakértői bírálatnak és tudományos vizsgálatnak kellene alávetni az egymást követő EU-elnökségek védnöksége alatt, mivel a spontán kezdeményezések eredménytelenek, sőt akár destabilizáló hatásúnak is bizonyulhatnak.

Brüsszel, 2006. április 21.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

⁽⁹⁾ HL C 234., 2005.9.22.

⁽¹⁰⁾ Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért – Jelentés: A regionális társadalmi tőke szerepe Európában – 2005.

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A következő módosító indítványokat – amelyek esetében a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt – a vita során elutasították:

3.2.2.1. pont

„Kiemelten fontos határozni arról, hogy szükség van-e a társasági adó harmonizációjára, és hogy az adóalapot miként ~~—azaz a létesítő okirat szerinti székhely (székhely szerinti tagállam adóztatása — HST) vagy a közös konszolidált társasági adózási alap (CCCTB) alapján —~~ állapítsák meg.”

3.2.2.2. pont

Törlendő.

3.2.2.3. pont

Törlendő.

3.2.2.4. pont

Törlendő.

Indokolás

A lehetséges adópolitikai megoldások megvitatásának ebben a szövegben nincs jelentősége, és nem is feladata a véleménynek.

A szavazás eredménye:

Mellette: 20

Ellene: 50

Tartózkodott: 3
